

1922

НА ОБКЛАДИНЦІ — ГРАВЮРА ХУДОЖНИКА МАШАЛОВА

№ 52
25-го грудня
1927 року

ВСЕСВІТ

ХАРКІВ,
вулиця Карла
Лібкнехта № 11

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

СЕКРЕТАРІЯТ ЦК КП(б)У

Каганович, Ген. секретар ЦК КП(б)У

Мезведев, Оргсекретар

Постышев, Секр. ЦК й Харк. Окрпарткома

Любченко, Секретар ЦК КП(б)У

Оповідання Ем. Хазіна

I.

НЕМАЄ речі на землі без імени. Обдаровано землю багатьома назвами. Прозвали її й Ковенською губернею. Земля ця розрослась лісами, могутніми, мовчазними. Ліси Біловізькою пушею назвали і їх не займали. Лупилися під покровою лісів забутих звірі різні. Полював на них потім лише сам цар Микола Другий, а може ще й батько його, а може й дід.

Минуло чимало років.

Як колись Наполеон, німці захотіли здобути світа, а світ захотів знищити німців.

Щоб здобути світа, потрібні ліси й землі. Потрібні й люде.

В 1914-му німці пішли походом на землі ковенські, на ліси ковенські, сповіщаючи про це здалека кращими виробами Крупа.

Потрібен був рік залізного гуркоту, щоб прогнати звірів з їхніх вікових лігов.

І в дев'ятьсот п'ятнадцятому по гнилому людському м'ясові, по коліна в крові пройшли німці і зупинилися біля Сморгон та Двинську, лишаючи позаду ліси, землю й людей—матеріал для здобуття світа.

Заспівали пилками, задзвеніли сокирами зелені люде в залізних чоботях і касках. Рейками прорізали незайману Біловізьку, щоб кращих синів її виривати з корінем та надсилати до тартака, збудованого край села Гайновки.

Мобілізували завойованих громадян, примусили їх робити на заводі коло казанів, коло підойм, коло кип'ячої смоли, вапни.

Через де-який час до цього заводу пригнано й мене.

II.

Мене вселили в барак № такий-то (рублений дерев'яний, нашвидку збуд-

ваний зі стінами, що просвічувалися).

Барак являв собою великий сарай, де від стіни до стіни, від підлоги до стелі витяглися заслані соломою лави на чотири поверхи. Кожний поверх вміщав щось із тридцять чоловіка. Люде лягали поруч, як у домовині. Там можна було тільки лежати і ми всувалися туди ночувати головою вперед, вставляли вилазячи відтіля вперед ногами, неначе з матириної утробі, при нещасному випадкові.

Я зайняв вільне місце внизу в першому поверсі. Бруд та солом'яна потерть спід верхніх товаришів, що перевертались у вісні, сипались на мене.

Коли сходилися з роботи сто двадцять людей, в мому баракві зчинявся галас, як на столичному вокзалі підчас посадки.

І ще барак нагадував тоді птичню, коли ріжуть гусей.

Росповідав кожен про своє, і кожному хотілося, щоб його слухали. Брудно лаялись та гуляли в карти.

Ті, що програвали, варили потім на огні в двох цеглинах затірку в жорстянках спід німецьких консервів.

Ті, що в карти не грали, обідали у вдови Козлихиної.

Мені пощастило, я потрапив на роботу вантажити в вагони та з вагонів лісі Біловізької пуші.

Роботою керував баварець, товстогубий гер Вайзер.

Підчас роботи він кричав: „Los! Schneller!“, додаючи одвічну німецьку лайку — „Камель, доннерветер!“ Завод був огорожений високим парканом у два ряди дроту зверху, а біля воріт

... Харчувались ми у вдови Козлихиної

стояв німецький салдат з гвинтівкою. Серед двору, неначе пуста, стояв невеликий барак із залізними ґратами на вікнах.

По-первах я на цей барак не звертав уваги і не роспитував, для чого він.

Одного разу, проходячи повз нього, я зазирнув у вікна таємного бараку і побачив там кілька понурих людей. Вони замахали руками, просять у мене хліба.

Я пішов і виніс їм хліба.

Це помітив вартовий і я ледве не росквитався зі своєю свободою.

Потім я довідався од товаришів, що барак цей — заводська в'язниця, і там заарештовані наші хлопці за невдалу втечу з роботи. Тоді тільки я відчув усю безнадійність мого перебування в неволі.

Тяжче стало робити після цього і мені спало на думку втекти.

Від того часу ця думка не лишала мене. Нестерпчими ставали дні під гострим оком наглядача гера Вайзера.

III.

Харчувались ми у вдови Козлихиної.

Чоловік її також колись працював тут на заводі.

Він попав у казан з кип'ячою смолою і в страшних муках помер від опіків.

Вона тоді лишилася без ніяких засобів до існування і адміністрація дозволила їй влаштувати їдальню, відпустивши на перший час харчі на віру. Тепер вона працювала вже самостійно, заробляючи сьак-так на життя.

Біда лише в тім, що вона примушена була харчувати на віру до першої виплати, бо грошей у нас не лишалось.

Вона була висохла з мертвечим обличчям жінка літнього віку, і сині очі її тужили за минулою назавжди молодістю, що багато чого обіцяла.

Я ставився до неї з великим співчуттям. Допомігав їй у рахунках з обідальщиками, записував кредиторів в особливий зошит (до цього вона писала крейдою на стіні). Бавився з її дітьми і вони звали мене татом. Платив їй дуже справно, даючи іноді наперед кілька карбованців, що залишалися у мене. Траплялося — де хто не сплачував їй. Або кілька людей втечуть з роботи, або інший захворіє і не віддасть. Тоді вона бідалася переді мною і я обурювався на такі вчинки.

Я не міг уявити собі, що існують такі люде, такі безсовісні. Особливо гнівався я на втікачів. Було зберу товаришів з бараку та й агітую серед них: як мовляв, не соромно їм, молодим, здоровим віднімати останні копійки у вдови, що так мучиться за шматок хліба, — „І головне“, — казав я їм, „не-

вже не можна вам тікаючи росквитатися раніш із боргами“.

Хлопці, звичайно, погоджувалися зі мною, і кожний запевняв, що ніколи такого не вчинить.

Але не минуло й пів місяця, як знову втікало кілька людей, і вдова вмивалася гіркими слізьми.

Я порадив їй не давати більше на віру. Вона ж витирала хвартухом очі і, схлипуючи, відповідала.

— Як же вам не йняти віри. Адже ви такий хороший... Та ще такі чесні, як ви... Тай діло так запуталось, що вже не можна інакше... Вони кинуть харчуватись...

Що до себе, то я, звичайно, був певний і не мав ніяких підстав відмовитися від кредиту. Так говорили й інші. І ми кредитувалися й далі.

Там надійшла осінь із тоскними дощами, з задумливим холодом, з вітрами, з туманами.

Дрова відсиріли, поважчали, і липкий лісовий гунт брався до босих ніг.

Мій сусіда по роботі підняв важку поліняку, і не встигнувши передати її до вагону, посковзнувся та впав з поліном у калюжу. Я кинувся його піднімати.

Раптом свиснуло щось у повітрі й плетений ремінний канчук гера Вайзера прилип до наших мокрих спин.

Насилу піднявшись, я глянув на німця з такою ненавистю, що йому мабуть совісно стало.

Він по дурному всміхався, на бік одводячи собачі очі.

... Канчук гера Вайзера прилип до наших спин

IV.

Я почав думати про втечу. Але чекав грошей, щоб заплатити вдові. Я обміркував плани розглядав місцевість, прислухався до далеких паротягових свистків і проймався стальним дріжанням рейок.

Я нікому про це не казав. Я чекав на випадок. І цей випадок прийшов. Прийшов, коли я не думав за нього. Якось, вертаючись із роботи в барак, хлопці почали співати білоруської пісні, що звичайно закінчувалася танками навприсядки. Так сталось і тепер. Ми вже всією юрбою ввалялися до двору, коли двоє дядьків у постолах пішли в танок, зібравши навколо себе всіх присутніх у дворі, навіть німців. Я стояв осторонь.

Раптом я помітив, що біля воріт нема вартового. Я глянув на коло, де танцювали, і побачив там його профіль з прищуленою усмішкою. Одна рука вартового засунулася за ремінь гвинтовки.

Заплуталося в ударах серце... Я тихо побрів до воріт. Це була можливо звичайна цікавість: а що буде далі?... А далі я опинився за ворітьми й переді мною встали земляні — смугляві простори. По-

дихнуло запашним холодком надвечір'я. Остороно чорніли стовбури лісу, мов отара величезних слонів, і вітер, здавалося, шепотів їм у вуха.

Піскуватою дорогою, де відбилася сила кінських підков, повз мене промайнув кабриолет. Сиділо в ньому двоє в блакитних керехах, з синіми комірами, блискучими срібними еполетами. Я відчув легке тремтіння в своєму серці, але пішов далі, не думаючи ні про що, як у вісні.

Насувався вечір, розвіваючи сині кереї, засвічуючи зорі. Я вийшов на гробовище пнів. Поміж пнями, поранені, лежали жовті трупи зрубаних сосен. Я переступив через них ніби щасливець, що випадково лишився живий.

Було вже зовсім темно, коли я вийшов на рейки. Мов мечі блиснули вони на мене. Недалеко кипів паротяг і урочисто горіло його вогняне око.

Я підійшов ближче. Тоді паротяг злісно зашипів і вкрив мене гарячою парою. Тут лише я очунав. Але ніяк не міг зрозуміти, чому я опинився тут.

З дивним спокоєм ішли військові і внесли валізки до вагонів. Я ледве дихав. Я заздрив якось невідомому псові, що гавкав дзвінко десь за вагонами.

Я був би щасливіший, коли б міг крикнути, як паротяг.

Я всунувся в перший вагон, і став біля вікна. В купе сиділи голені офіцери з цигарками, мов сосками в роті, і ввічливо попрохали мене звільнити вікно. Я на них подивився, як на божевільних. О, коли б вони догадалися—хто я такий! Вони повинні буди вигнати мене, як виганяють чужого собаку.

Але вони весело балакали і безтурботно всміхались.

Поїзд рушив і мені страшенно захотілося курити. Рука намадала в кешені цигарку, але я боюся її запалити, щоб цим не нагадати про себе.

Я не знав, що робити з моїми руками і все думав про те, щоб не зачепити німців випадково ногою.

І в голові вже давно стукала молоточком думка про нещасну вдову, про неоплачене харчування. Вона що-разу вставала перед моїми очима висохла, з мертв'ячим лідем і очі її дивились на мене з тихим докором обдуреної тварини.

Шалено загарчав паротяг і потяг здригнувшись зупинився. Я поспішив у своє рідне місто, хитаючись на задубілих від сидіння ногах.

Закладина цукроварні на 10-річчя Жовтневої революції біля ст. Драбово на Прилуччині Фотогр. Браун

БЕЗ БОБРИНСЬКИХ І ТЕРЕЩЕНКІВ

Кореспонденція Сем. Найдена

ШИРОКІ лани полтавські, широкі й рівні. Колись цими неосяжними ланами володіли поміщики—Барятинські, Кочубеї та інші.

За останні роки перед революцією цими ланами почав ходити плуг, а замість кінських табунів—почали поміщики будувати цукроварні. На полтавських ланах широких почали курити заводи.

З жовтнем заводи перейшли до нових хазяїв—робітничеселянської влади, а неосяжні лани до незможних селян.

На десятому році революції вирішили нові господарі Радянської країни, що землі на колишній Полтавщині багато, а заводи мало.

Значить—треба будувати нові заводи.

В день десятих роковин Жовтня було вирішено зробити закладні нові цукроварні біля станції Драбово—Барятинське, Прилучської округи.

Село Білорусівка, що стеється берегами невеличкої річки Чутівки, ще ніколи не бачило такого натовпу, як у день урочистих закладин нового велетня цукрової промисловости—Дра-

бівської цукроварні. Біля 10000 селян з близьких сел прийшли й приїздили побувати на урочистому святі—закладинах заводу. Автомобілями приїздили представники Окр. жної влади, Цукротресту і адміністратори сусідніх цукрокомбінатів.

Це було справжнє свято, свято здобутків великого Жовтня, що його відчували тисячі селян і сотні робітників.

Нова цукроварня, що на неї асигновано 8 мільйонів карбованців, буде наймогутнішим заводом України, збудованим за останнім словом техніки.

Продуктивність нової цукроварні має бути доведена до щоденної переробки 12000 берк ців буряків з завентажним цукроварні на 100 днів виробництва.

Будування Драбівської цукроварні триватиме біля двох років з моменту закладин. Перший цукор з Драбівської цукроварні матимемо вже в 1929 році.

Це перша цукроварня, що її закладають не Бобринські, Терещенки, Бродські, а пролетаріят „своєю власною рукою“.

За першою підуть і інші.

Т. т. Риков і Держинський. Праворуч, угорі—
т. Держинський за мапою військових дій. Роки
громадянської війни

Стоять—ліворуч: т. т. Блат, Іванов, Реденс; Сидять—т. т. Карлсон (заст.
голови колегії Д. П. У.), Держинський, Балицький і Бистрих

МЕЧ ПОВСТАЛОГО ПРОЛЕТАРІЯТ

Нарис. А. Розена

МИНАЄ десять років з того часу, як утвори-
лося ЧК—ДПУ. Радянська країна була
в ворожому оточенні. Зі всіх боків контр-револю-
ціонери, шпигуни та бандити рвали на шматки
молоду Робітничо-Селянську країну, країну, що
лише народжувалася, країну, що в ній робітнича

Тов. Менжанський, голова ДПУ СРСР.

класа почала будувати нове життя. ВЧК та її органи перший період свого існування проводили найжорстокішу боротьбу з контр-революцією, що почала покривати густою сіткою країну.

Багато величезних змов, чимало контр-революційних організацій викривав ВЧК, борючись одночасно з саботажем, спекуляцією, бандитизмом, фальшивниками грошей й іншими ворогами робітничої класи.

Червона армія на фронті нищила ворогів, білогвардійців, які одверто наступали на молоду країну Рад, а ВЧК—ДПУ, тут, в країні нищили тих, хто нишком у підпіллі готував контр-революційні повстання. І ще—

— Бандитизм. Антонов. Маїно. Тютюник. Григор'єв. Ангел. Струк. Гулий-Гуленко. Зе сний. Зоболотний. Мордалевич. Коцур. Коцонь. І багато інших, що перемовувалися по л сях, нападаючи відтіля на потяги, окремі загоны та мирних мешканців. ЧК—ДПУ переводила з ними боротьбу. Жорстоку боротьбу й вивела цих л свих з рив, героїв глитайських бажань батьків і атамана в.

І ось ви бачите немає бандитизму в країні. ДПУ залізною рукою припи-
нило всі бандитські закони.

* * *

Але це не значить, що ворог спить. Рука контр-революції направляє до країни Рад—шпигунів. На кордонах радянських—річки. Вони заросли очеретом. І в такі темні ночі, коли небо скидається на чорний оксамит, коли хмари олов'яною масою вкривають зірки такі блискучі й яскраві—тоді в ті ночі пробирається шпигун та контрабандист щоб виконувати тут, в пролетарській країні, свою злочинну справу... Але—ДПУ на варті. На варті наші прикордонники. Вони пильно вдивляються в далечінь, вони вухом в дчують, коли пробирається ворог і шпигун або контрабандист—потрапляють за ґрати.

* * *

Ось про це, про ці десять років боротьби з ворогами революції, про й десять років що ЧК—ДПУ стоїть на захисті диктатури пролетаріату—анов нагадують помешкання музею ДПУ, кімнати де перед вами минає жива, яскрава історія днів, повних бандитизму та зрадництва, днів, що більш не повернуться.

* * *

Контрабандисти!
Які в них винахідницькі здібності!

I. Микитенко

КРІЗЬ МАРЕВА БОЇВ...

(Фрагменти)

Пам'яті Ф. Є.
Дзержинського
і тих, що віддали
життя за робітничу
диктатуру.

приніс він вибухи—набої
із крові огнено-руді
проти облудних „лібералів“.

Він був юнак із серцем лева,
і так любив життя і сміх.
Лиш тільки міць його сталаєва,
і тільки віра та глибока—
що з ними ті жахливі роки
знести на каторзі він міг

О, не аскет.
Душа кипіла,
Мов чаша, сповнена вином.
Та він її з вогнем і тілом,

Крізь марева боїв
і марні подихи відчаю
встають з вогненими мечами
ті, хто на чатах пломенів.

Встають—
—посічені вітрами—

у чорних куртках шкіряних.
І дивний спокій поміж них...
І блиск в зіницях вогняних...
Встають безсмертні перед нами.

Стають. І не хитнеться варта.
Чекай, дрижи, гадюче кат.
Вночі лиш пролунає:

—Вдарте.

Страшним революційним гартом
І скаже коротко:

Чека.

Епоха буряна і хмура
у свисті зойків і пісень,
В огні змагань
родився день—
вставало право диктатури.

Прийдіть надхненії слова...
О, скільки тих хоробрих пало.
Аж доки в петлях капіталу
гойднулася мертва голова,
аж доки ворог не затих,
Як гад, розчавлений підбором,

Ніхто ніколи не заоре
ясної пам'яті про них.

Нігде їх плам'я не загине.
Не. ай ім'я:

—Дзержинський—

лине

Із краю дального до краю,
хай ще не спійманих карає...

* * *

Колись
із Польщі голувої,
де клопи змучені вмирали
під глум царевих генералів,

загартувавши гартом смілим,
відав навіки на одно.

І лиш борня його стихія,
він тільки нею жити хотів.
Воїстину жахний месія
від кого вітер смерти віяв
в обличчя скривлені катів.

* * *

Все надзвичайне в час суворий,
коли в серцях людей вогні,
а в жилах класи ходе гнів.

Незламна Фелікса рука.
Ніхто про гідру так не скаже
й про смерть руїни й саботажу,
як плам'я знаків:

ВЧК.

II.

Мороз
і тиф:

на диктатуру.

І в корчах помсти ворог жде,
і шнур свій проклятий веде
під наші непохитні мурі.

І от—
жахні, дривожні—

—вісти.

„Ше одна коротка
мить
і-вибух

ІАПАМІ страшно загремить“.

Але...на що б тоді чекісти?

Креснули

коротко

нагани.

— До стінки.

(Й ворогів нема...

Лише над падлом їх поганим
скрегоче в розпачі зима)...

* * *

Минуло. Майнуло у мареві днів.
І молот гучний пролунав, про-
дзвенів
і поклик новий із заводів загув,
мов крикнула класа:

Живе ГПУ.

Обкладишка адреси співробітників ДПУ УСРР, пе-
реданої делегацією ДПУ УСРР Колегії ОДПУ
18 грудня цього року.

2/XII—1927 р.
Харків

СЕРГІЙ ВАСИЛЬКІВСЬКИЙ

Стаття К. Сліпка-Москальцова

ВОСЕНИ 1927 року минуло десять років, коли помер видатний український художник Сергій Васильківський.

Сергій Іванович Васильківський народився на Україні в місті Ізюмі в 1854 році. Закінчивши шість класів Харківської другої гімназії він вступив до Ветеринарного Інституту, але не закінчив його і вступив на посаду до „удільного відомства“.

Непосилячу його натуру не змогло задовольнити одноманітне сіре міщансько-урядове життя. Тому майбутній художник, зрештою досяг своєї мрії—одержати художню освіту—і вибирається до тодішнього мистецького центру—Петербургу.

Перебуваючи в Петербурзі в скрутному матеріальному стані, завзятий і настирливий Васильківський вступає в 1876 році студентом до Академії мистецтва.

Порівнююче через короткий час, а саме в 1879 р. на одній з чергових художніх виставок в тодішньому Петербурзі було виставлено кілька живих етюдів з натури. За них молодий художник одержав дві срібні медалі.

Жвавість і уміння схоплювати найхарактерніші форми в природі, ще тоді, в роки навчання виразно вже визначували той напрям, що через кілька років звернув увагу на художника Васильківського як пейзажиста.

В 1885 р. художник за програмну роботу—картину „По Донцю“ одержав велику золоту медаль і закордонну командировку зі стипендією від Академії на 4 роки.

Для виконання цієї програмної роботи Васильківський поїхав на Україну для зарисовки української природи. Не дивлячись на те, що художник закінчував обробку своєї речі вже в інших умовах, на далекий, блідий на кольори, пізнючі, картина на „По Донцю“ не могла не притягти уваги художників і глядачів, бо вона своїми свіжими кольорами в той безбарвний вік, коли повновладно панував в руському і українському малярстві, натуралізм з усіма своїми попутниками—фотографією та іншими ілюзорними атрибутами, виграла.

Ось чому художник Васильківський, майбутній майстер фарби, зразу виділився серед сірих, невиразних на кольори, картин і заняв серед художньої молоді в руському малярстві другої половини ХІХ віку видатне місце.

Поїхавши за кордон, Васильківський оселився в Парижі та продовжував свою освіту у відомого баталіста Валлевальда, де теж одержав срібну медаль.

Перебуваючи за кордоном, молодий художник побував на півдні Франції, в Бельгії, Італії, Англії, але це не перешкодило йому тримати тісний зв'язок з Петербургом, куди він надсилав свої закордонні роботи і за які Васильківський знову одержує нагороду, але вже іншого порядку. Про нього пишуть в мистецькому журналі в 1889 році, що виставлені речі 13 пейзажів чудесні своїм делікатним письмом, шляхетними фарбами, що прекрасно передають світло та повітря. В рецензії на ці пейзажі критика зазначає, що картина кожна зокрема в просто шедевр.

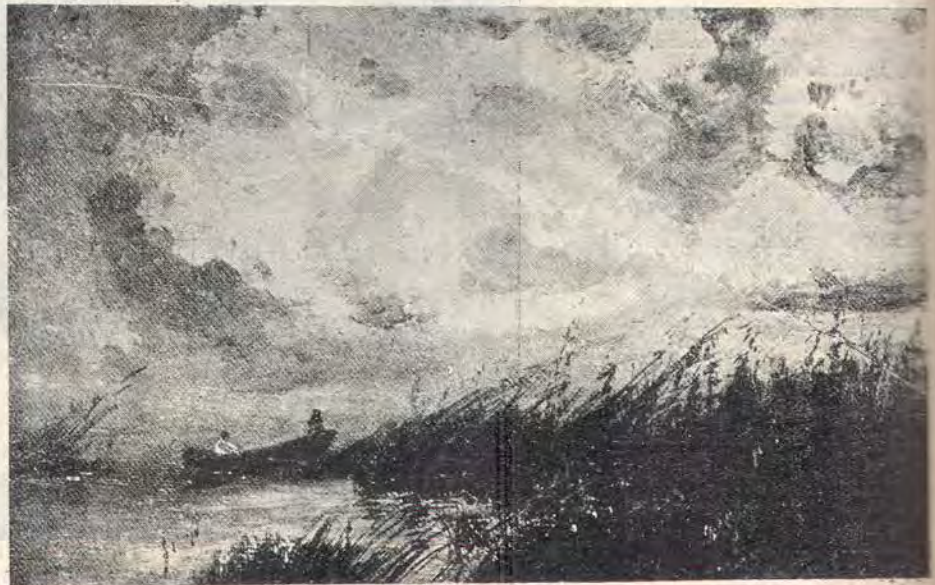
Що ж вплинуло на Сергія Васильківського, що він так рішуче кинувся в бік роботи фарбою. В першу чергу мистецтво заходу, що вже на ті часи в напрямку технічних фарбових досягнень—імпресіоністів, композиційних—Сезанна далеко випередило мистецтво глуху на ті часи провінцію, Росію.

Зміцнивши й оформившись за кордоном Васильківський як художник набрався „свіжого повітря“ і повернувшись до Росії не залишається в Петербурзі, а переїздить до постійної роботи на Україну. Мистецтву України він присвячує всю свою останню порівнюючи невеличку частину життя.

Васильківський, що після поїздки за кордон клонився до імпресіонізму, про що свідчить його картина „Будинок Полтавського Земства“ написаним, майже імпресіоністичною технікою почав з натуралізму. Про цю добу свідчать його роботи Петербурзької учоби.

Другим етапом розвитку Васильківського можна вважати роботи його після повернення з закордону. Робота за кордоном вплинула на художника в той спосіб, що в нього з'явилась фарба.

Безпосереднє сприймання за кордоном картин імпресіоністів, пейзажного малювання зробили своє діло. Васильківський

С. Васильківський

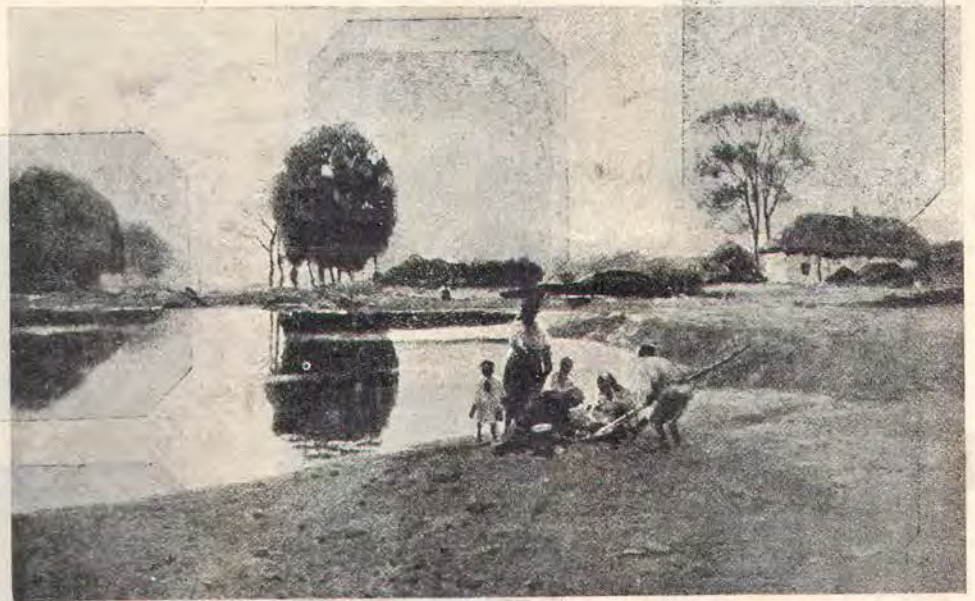
Хуртовина на Дніпрі

коч і працює за кордоном в Європі у баталіста Валлевада, але баталіст Васильківський цілком підпорядковується Васильківському пейзажисту.

В цьому напрямкові він що до опрацювки тем, іде шляхом славної групи пейзажистів XIX віку—Теодори Руссо, Мілле, Корро,—що переїхавши з Парижу до лісу Фонтблос заснували там в Барбізоні колонію художників.

Ці художники намагались безпосередньо у самої природи взяти чари фарб. Ось чому Васильківський прямуючи стежкою барбізонців і працюючи з натури давав іноді по фарбових сполученнях та по виконанню живі кутки української природи, що притягала, вабила його до себе.

Васильківський схилився у своїх поглядах до групи т. зв. культурницької течії і творчість його пересякнута найбільше такими темами, такими ентографічними подробицями, що іноді нашкоду художн. принципам служили агітаційним матеріалом до пробудження серед українців національної свідомості. Під впливом цієї течії Васильківський малює старовинні

С. Васильківський

Гребля Квітки-Основ'яненка під Харковом

С. Васильківський

„Сковородинський псалм“ (Полтавщина)

мітимо, що в нього зустрічаються часом незрівняні колористичні досягнення, а особливо уміння користуватися світлом.

В цьому він прокладає самостійний шлях.

Відчуття глибини в природі і уміння її передати фарбою, також підмітити всі міни вічно змінного неба, що в нього завжди грав тонкими переливами фарб—це все разом робить Васильківського цікавим художником, що по своїх мистецьких досягненнях набирав європейського значіння.

Великі успіхи що до уміння тонко передавати ранішні соснячно-блакитні тумани дають право проводити паралель і рівняти Васильківського з творцем блакитних туманів Мане.

Уміння заглиблюватися в українську природу і підмічати інтимні куточки, що художник підкреслював фарбою, робить те, що Васильківського як пейзажиста можна сміливо порівнювати по технічних досягненнях до найвидатніших європейських майстрів пензеля XIX століття—барбізонців.

архитектурні, в українському стилі спорудження, видає альбом: „Мотиви українського орнаменту“ і „Из украинской старины“, бере активну участь у будіванні в Подтаві, в українському стилі будинку Земства, де власноручно розписує залю та виготовлює цілу низку ескізів розпису будинку орнаментикою

Загалом, Сергій Васильківський бажаючи відродити українського малярства, працює в усіх розділах образотворчого мистецтва.

Так поруч з пейзажними роботами у Васильківського можна здибати картини і на історичні теми, не дурався він картин і на побутові теми, навіть робив спроби займатися графікою.

Це розпорошення уваги на всі боки зробило те, що талановитий художник-майстер фарби розпорошувався як художник, проте це не зменшує його значіння для молодого української мистецької культури де він як піонер зробив надзвичайно багато цінного.

Разом з тим Васильківський набирає ще більшого значіння, коли ми розглядаємо його, як художника-майстера фарби.

Його твори вражають своїми соковитими, барвисто жагучими гамами, а інколи і холодними фарбами. Коли ми розглянемо Васильківського як майстера фарби, то по-

Худ. І. Балуда

Селянське весілля біля будинку поміщика

УРЯД

1927

39. Єфімов Д. І.

32. Бердин Я. А.

31. Усов О. О.

38. Гаврилов Л. А.

33. Лешкович М. О.

30. Доронін Ф. І.

37. Любченко П. П.

34. Бобтун О. П.

29. Скрипник М. О.

2. Кіганович Л. М.

35. Буздаль С. Ф.

36. Гапоненко Я. Ф.

28. Явір І. Е.

4. Затонський В. П.

5. Буренко

23. Рижов В. К.

40. Король І. О.

27. Поляков В. В.

26. Сухомлин К. В.

25. Рябінин

До 60-річчя з дня народження відомого французького фізика Марії Кюрі. На фотографії М. Кюрі за роботою у своїй лабораторії. Праворуч — „Тайбрідж“, — височейний міст, свого часу гордість Нью-Йорку, тепер не дуже вигідний і тому на його місці будеться новий міст. Цей міст було збудовано 80 років тому. Тут через річку Гармен проходив водопровід. Тепер на місці „Тайбріджа“ буде нова величезна будівля — сталевий, на 2 прольоти міст, що буде обслуговувати не тільки водопровід, а й вуличний рух

Приїзд нового турецького посла в СРСР — Тевфік-Бея (стоїть з палицею), праворуч представник НКВС СРСР т. Флоринський.

НА XV З'ІЗДІ ВКП(б) В МОСКВІ

Група делегатів на XV Всесоюзному партз'їзді. Сидять у другому ряді т.т. Каганович, Молотов, Орджонікідзе, Петровський, Калінін, Ворошилов, Бухарін, Затонський, Ярославський

НАШІ ЖЕРТВИ

Стаття Юр. Марика

Мал. худ. Г. Бабія

Г. Михайличенко

В. Чумак

П. Слинько

Ми лише перші хоробрі
Мільйони підпирають нас.

В. Елап

ЇХ ЧИМАЛО загинуло в боротьбі—цих ентузіастів, славних революціонерів і борців. Їх виплекала революція, прийшли вони разом з масою тих робітників і селян, що стали в перші лави на боротьбу за владу Рад на Україні.

Ми святкуємо Десять Років Радянської Влади на Україні—мусимо згадати тих, що загинули в перших лавах боротьби.

Сьогодні загадаємо трьох—поета, тонкого чутливого лірика й бунтаря В. Чумака, витриманого, суворого в своєму зав'язанні Гната Михайличенка, ентузіаста, невтомного агітатора й борця—Петра Слинька.

Починаючи з 1917-го року, на Україні почалася жорстока боротьба. Нігде в СРСР не було стільки змін влад, такого загострення класової боротьби, як на Україні. Петлюра, гетьман, Деникин, Махно—весь цей асортимент ворогів робітництва й селянства ішов проти молодого республіки, проти тих, хто ніс визволення українському пролетаріатові. Українські робітники й селяни і селянська біднота на чолі з Комуністичною партією виступили на боротьбу з поміщицькою інтервентською наволоччю.

В цій боротьбі загинуло чимало товаришів, що вели за собою трудящих України на боротьбу. Деникинці захопили Київ. Революція пішла в підпілля. В Києві жорстокий терор. Контрозвідка нікого не мила. Для роботи в Києві залишилися В. Чумак та Гнат Михайличенко.

В. Чумак—молодий зав'язаний революціонер. Молодий талановитий поет.

Той самий В. Чумак, що його вірші є в кожній читанці. Поет, що один з перших оспівав революційну боротьбу, піонер пролетарської поезії на Україні.

Він загинув—закатований і розстріляний контрозвідкою в Києві.

Гнат Михайличенко—витриманий політичний діяч, за другої радянської влади—Нарком Освіти УСРР, талановитий письменник-белетрист і літератор.

На конспіративній квартирі в Києві було їх заарештовано разом з кількома товаришами і кинуто до в'язниці. Деникинці дізналися, що заарештовані ними ці два товариші—їхні запеклі вороги. І коли Деникинці мали покинути Київ—вони закутували Чумака і Михайличенка.

Петро Слинько—з тих людей, кого їхнє життя з самого малку вчило, що таке класова боротьба. Син бідного селянина, Петро Слинько ще в дитячих літах мусив працювати в наймах, і т. т біля машини йому скалічило ногу.

Після скінчення вище-початкової школи, Петро Слинько вступив до Укр. С. Дем. Рос. Партії. Його було заарештовано в Катеринославі і двадцятилітнього хлопця царський уряд загнав у Сибір. Революція звільнила з заслання молодого, зав'язаного революціонера. Приїхавши з заслання, П. Слинько по-

чинає нав'язувати зв'язок з дієвими течіями партії УПСР(ів) виступає проти дрб-обуржуазної Центральної Ради і в 1918 р. входить до лав КП(б)У.

Підчас наступу Деникина П. Слинька разом з іншими товаришами було послано на роботу в Харків у підпілля.

Тут його було заарештовано і в ночі з 30 на 31 листопаду було розстріляно. Загинув він 25 років, саме тоді, як перед ним слався широкий шлях нової боротьби і нового життя.

Евгенія Бош

Мал. В. Касіяна

Н а р и с Н О В І В О Г Н І П І Д С Т Р І Х А М И О л . І в а н о в а

Всі ми добре пам'ятаємо сміливо кинуте Іллічем, сім років тому, гасло електрифікації. З нього навіть відповідну формулу було виведено: „комунізм то є радянська влада плюс електрифікація“.

Та й добре втямки далася нам тодішня зла і злісна іронія і глузування з цієї справи усяких одвертих і потайних ворогів нового будівництва та „нейтральних“.

— Хе-хе, яка там електрифікація, коли сама лише електрифікація.

— Село думають електрифікувати! Пхе... Тут хоч би в місті ладу дали зі світлом, а то стій у черзі за гасом, та ще не зав-

незаним у Санджарах світлом установи й громадські та культурні заклади села, дають енергію на будинкові, щоб демонструвати кіно-фільми, освітлюють майдани та переможно конкурують під селянськими стріхами з чадним каганцем та газовою лампою.

— І що за лиха личина... Ти тільки чирк, а воно вже цілу хату світлом заливає, вемов би ти засвітив із півсотні ламп.

— Нашим вишивальницям тепер заполочі не настачи сидять за треті півні й нескаржитимуться щоб в очах різало.

— І що його з Петьком та Демахою діяти. Спати гонити, а вони тобі в одну душу „ще почитаємо, видно ж бо“.

Та це тільки в селянській хаті так, де довгими, як та вічність, вечорами, колись рано зір страчували від блимання „восьми-лінійної“. В сельбу нове світло торує шлях до знання і культури багатьом-багатьом з тих, що волі вазнали.

За ініціативою сільського активу, за допомогою шефа — співробітників Полтавського церабкоопа, — тут за два місяці виросла хоч маленька, зате корисна в цілій громаді справа.

* * *

Було колись дві Диканьки — одна — панська, з величезним маєтком та 15-ма тисячами десятин земельки Кочубейської, друга — селянська зі злиднями та темрявою. Панська електрику свою мала, що сльвом заливала палац і не переступала за межі володінь князівських.

Прогнала революція панів геть закордони, а палац з усіма маєтностями розтрощила на порох. І лишилася одна дикань-

В Диканці біля Нар. будинку під час відкриття електростанції

жи й дістанеш. Спростувати це мусило само життя.

І величче спростовання надійшло. Волховбуд, Земо-Авчальська, Штерівська, Шатурська електростанції, Дніпрельстан...

Однак, не нашим завданням є говорити про ці великі постачальники живодавчої сили містові, промисловості.

Загляньмо під стріхи.

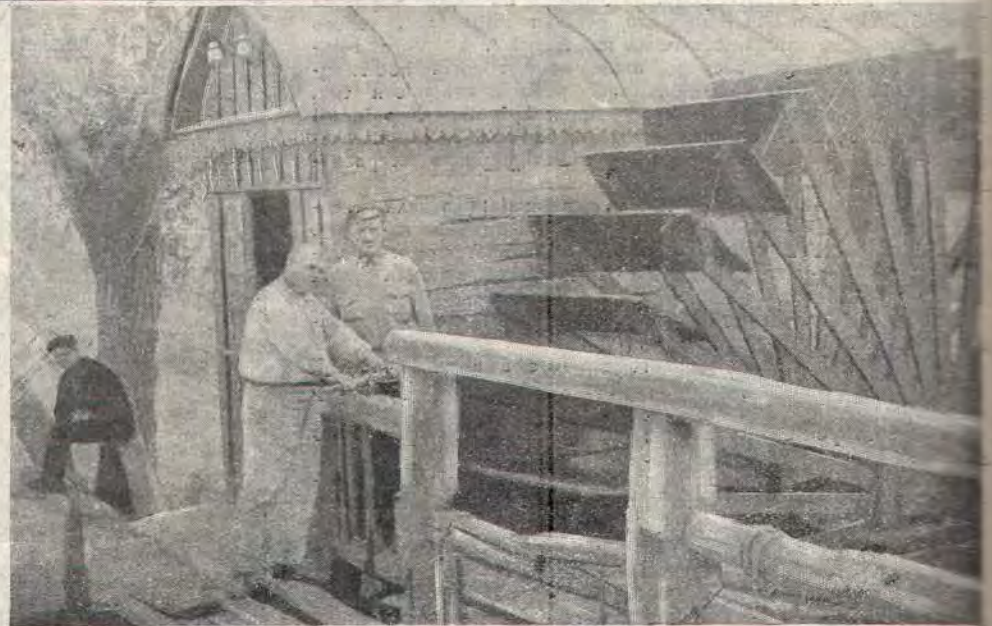
* * *

Край греблі через р. Ворсклу поруч старих, — вітром обвіяних, дощем обполісаних, з риплячими колесами і жорнами, — водяних млинів, притулилася невеличка собі будівля, що з першого погляду ятку для продажу тютюну і цигарок нагадує.

А яка повада в селян до тієї будки. І в свято і напередодні тільки й ходу, що на край греблі, мов там каша закопана.

На греблі новина, на греблі стоїть гідро-електростанція — гордої й старого й малого громадянина Старих Санджар на Полтавщині.

Вона ще тільки примітив, а не ціла гідроелектростанція. Будовано її майже точно за принципом звичайних водяних млинів. Дерев'яна, вона вся дріжить на „палях“ під час роботи. А про те, її десять кіловат поки що цілком насичують новим,

Електростанція на р. Ворсклі в Старих Санджарах

ка — трудівників „без холопа і без пана“. Селяне випросталися від злиднів, забуло нове життя.

— Технічні здобутки не для панів.

Так порішивши, заклали електротовариство „Промінь“. Не один рік покдало, а таки свого дійшло. В самому центрі села красується нині новий будинок, це — „Промінь“ комб-

Електростанція тут повдана під одним дахом із вальцовим млином. Од неї, мов павутиння в бабині літо, потягся вулицями по стовпах. Осіннього вечора вже прорізають густий морок яскравого світла.

Та не самого світла сподівалися від станції диканчане. Ру- млин, подати енергію рухачам у сільському господарстві, — її почесна робота.

Млин установлено за останнім словом техніки: тут і роз- підвісні нові конструкції, що не передають дрижання, то буває в старих, безпосередньо примочованих до підлоги, — звідси, ціла система витяжних рур з аспіраціями, щоб уник- запорошування дихальних органів робітників. Його ще давно закінчили, ще не звітріли фарби й лак на дерев'яних частинах, а вже працює на повний хід, перемелюючи до 2000 пун- зерна щодоби.

— Все чисто, од дроту, аж до вальців, динами й дизеля все нашого радянського виробництва, — ось чим пишаються члени „Проміня“.

Диканська електростанція — це вже одиниця, що рідко трап- ляється на селі, потужність її 75 кіловат. Оже нічим вона не осупиться перед такими міськими станціями, як Червоноградська та інші.

* * *

Санджарівська й Диканівська електростанції це тільки при- клади на спростовання колишніх іронічних закидів про електри- фікацію, приклади, що вирости на руїнах — вони красномовно говорять за опанування техніки новим селом, що його породив Жовтень.

З ТЕАТРОМ ПО СЕЛАХ

Стаття керівника Робсельтеатра А. Предславича

12- листопада ц. р. Харківський Округовий Робсельтеатр вийшов на роботу по селах округи. Перший переїзд з Харкова до м. Ново-Водолаги зроблено на підводах.

О 1-й годині дня, після проводів представниками ОКРПО, округового управління видозищними підприємствами, спілки „Робітні“ та преси, робсельтеатр від клубу ім. Леніна на вул. Микшехта вирушив на 6 підводах у подорож. Попереду під- воді з декораціями, убранням та реквізитом, далі підводи з артистами, на чолі прапор театру. Настрілі в театрі — піднесений гомін з артистів, що вчора не одну округу об'їздили з іншими робсельтеатрами, з увеселенням захоплення думали про початок роботи в новій округі, інші вперше відважуючись на нову ро-

А на виході старий дідуся, що вперше зроду був у театрі конкретніше висловлював це, дякуючи комендантові театру:

— Спасибі, спасибі, що пустили старого. Хіба ми зроду за старих часів щось бачили, а совецька власть показала: Ще раз спасибі.

Далі робсельтеатр їхав, бадьорий, маючи вже цілковиту певність. Село Бірки ще гарячіше спримає. Потім переїзд до с. Таранівки в мороз і велику метелицю. Тяжкий переїзд. Жінок запакували в сани, закрили чим можна, чоловіки ж усю дорогу йшли та бігли за саньми. До села добралися завдяки й засипані снігом. В с. Таранівці 3 дні не робили вистав. В селі недовір'я до театру.

Прокладуть вистава, друга, третя, а проводи були дуже зворушливі. Виступають з політичними промовами представники села і цінуючи значіння робсельтеатру для селянства підносять від Райпарткому КП(б)У, АКСМУ, Райвиконкому, профспілок та політосвітніх організацій таранівського району червоний прапор:

— За уперту боротьбу на культурнім фронті —

— Нехай робсельтеатр під цим червоним прапором продовжує свою роботу не тільки по району, а хай культура всього світу стане під Червоний прапор. — оголосив Таранівський Агитпроп. Могутні слова Інтернаціоналу зв'язали знов в одно артистів і залю. На другий день багато селян зійшлося провожати робсельтеатр.

Трупа Харк. Окр. Робсельтеатру на селі

боту, з деяким острахом думали про труднощі, зиму, довгу відсутність від центру.

Приїзд театру зворушив ціле село.

Почали вистави з „Овечої Криниці“.

Перша... друга дія... в залі оживлення. Кнець третьої... Повстання селян. Командора вбито. Маса в захопленні перемоги виголошує:

„Ківець катам,
Свобода нам,
Свобода всім народам!“

Грім оплесків і шум захоплення рветься з залі.

Приїздігачого за куліси, дякують, захоплюються; балачки, за- стання без кінця...

Першу позицію взято — робсельтеатр свого глядача знайшов...

На „Підземній Галичині“ почуття глядачів ще більше за- острюються.

— У, падмока. Невже ж його не вб'ють. — Несеться в залі на адресу провокатора. На кінці вистави урочисті проводи робсельтеатру. Представники партійних, радянських та політосвітніх організацій, дякуючи округі, висловлюють думку широкого трудового селянства.

В дорозі

Один робітник театру, старший професійний робітник сказав:

— Сорок років працюю в театрі, ну такого, як вчора, ще не бачив...

Успіх зміцнює сили, а червоний прапор кличе до дальшої і дальшої напруженої роботи на культурнім фронті.

Далі ідемо в Змітв.

Нарис

ДО ВІЛЬНОЇ ПРАЦІ

Леоніда Чернова

I.

Після пролетарської революції відійшла в історію стара царська тюрма—втілення безглуздої звірячої жорстокості, свідомого катування людини, знуздання з найпростіших людських прав.

Старі покоління революціонерів, що загартували себе в боротьбі з царством, і тепер ще можуть оповісти жахливі випадки:

— Голодівки, втікання, повільне конання людей у темних холодних карцерах, кам'яних мішках, де в'язні, доведені до божевілля, в роспуді вішались, розбивали голови об кам'яну підлогу.

Зникла назавше стара тюрма, що мала на меті у всякий спосіб повільно знищувати людину.

Бупр—не тюрма.

Бупр збудовано за системою, цілком відмінною від старих царських і сучасних „європейських“ в'язниць.

У нас до в'язня підходять перш за все як до людини, що схилила, вчинила злочин і потребує певного примусового впливу для того, щоб спокутувати свою провину.

Людина повинна усвідомити свій злочин, а Бупр мусить допомогти людині знову повернутись на чесний шлях.

— Сонце всходить і заходить,

А в тюрмі моєї темно...

Д-и и ночи часовые

Стерегут мое окно...

Від цього всього лишилися тільки темні спогади.

В радянському Бупрі поперше вражає велика кількість добре встаткованих майстерень.

II.

Всюди по камерах, майстернях—незвичайний рух, напруження, нестерпуче чекання.

— Гей, братва! В канцелярії засідає комісія! Переводиться в життя пункт ювілейного маніфесту про амністію.

Камери схвильовано гудять нетерпінням.

Глухі, стримані розмови про волю, про те, що робити.

„Прощай товаришок, на волі скоро побачимось“...

Людина не сидить, не божеводів від страшної нерухомості. Людина працює, людина робить у кравецьких, теслярних, слюсарних, деревообробочних майстернях.

Є в'язні, що в Бупрі заробляють більше, ніж на волі.

Люди вчать, працюють в гуртках, сидять за книжками, щоб озброївшись знанням, знову повернутися до вільної праці.

Трудова, а не тюремна обстановка!

Закордонні робітничі делегації були вражені правильною, раціонально-виховавчою установкою радянських Бупрів.

Начальник Бупру звільненим своїм бажанням

там, за брамою. Сергій пояснив рудобородому дядько: У мене там син хазяйнує. Та там без мене заробить не понімайте! Ох, кола в волю!... Починають вивати статті кодексу, міркувати, звачувати.

— А може за динки я—на волю!

III.

За годину—процес виправлено доправа ти, виконано останні формальності.

Сяють радістю ті, що відходять! Горять відраді, що лишаються.

На плечах—квітки, кошики. Тиснуть руки.

— Ну, прощай браток. Зустрінемося, стало буть, на волі.

— На волі!—в очах—заздрість і надія.

Біля виходу прощається, тисне руки начальник Бупру.

— Прощайте хлопці. Бажаю вам повернутися до праці. Щоб більше тут не зустрічатися. Останні привітання—й звільнені виходять на вулицю. Десятиріччя Жовтня—свято трудящих всього світу, їх радості, приєднується й радість тих, хто в цю мить, усвідомивши свої провини, знову повертається до вільної праці.

Зміст Всесвіта за 1927-й рік

Оповідання

№ 1—3. Слід Заячий—Сергія Жигалка, № 4—5 Джуди—В. І. Клея, Яка з мух найстрашніша—Анрі Барбюса № 6 Міна—Володимира Кузьмича № 7 Герой—Петра Ванченка № 8 Жертва—Гайнріха Вольфа, переклад Ільтичної № 9 На вовків—Романа Гудаля № 10 Зустріч—Євгена Мякоти № 11.—Вороги—Гордія Коцюби. 12. Хуга—Івана Андрієнка 13. Хліб—Маріна Андерсена. 14. Випадок на березі морському—Івана Андрієнка. 15. Морк і пані—Германа Дейча. 16. Зейде Мендель—І. Брейтмана. 17. Любов з огляду—О. Ясного, Людожер—В. Буало. 18. На кузькиній дачі—Ів. Андрієнка. 19. Чортова машинка—Віктора Ярини. 20. Бандити—Володимира Штангея. 21. Невмируще—Вальтера Мерінга. 22. Пригода на воді—Гордія Коцюби. 23. Вапняк—Андрія Клоччя. 24. Раби—П. Загоруйка. 25. Нові оселі—Л. Смілянського 26. Над Дніпром—Е. Мякоти. 27. Перлина—Гермінії дур-Мюллен, Друзі дітей—С. Пилипенка. 28. Оповідання про другу Жанну—Курта Клебера. 29. Лист Американського Президента—Ю. Золотарьова, Фабрика богів—Леоніда Чернова. 30. Переможець—Ю. Смоліча. 31. Помета—Миколи Самуся. Одної ночі на винограднику—Миколи Б'я. 32. Скарб діда Якова—Галини Орлівни, Мій приятель Хасан.—Жаміля Якушкова. 33. Після бурі—Юр. Шовкопляса. 34. З оповідань старого рибалки—Івана Багряного, Местник—Оубі Отмар. 35. Наречений—Миколи Хвильового, Спадщина—Лео Вайса. 36. Угода—Івана Андрієнка. 37. Сутінка—Івана Багряного. 38. Воронове горе—О. Демчука, Директор—С. Скляренка. 39.—Некролог—Антоші Ко. 40. Трєска на морі—Л. Величка. 41. Штепсель—Гермінії дур-Мюлен. 42. Під димарями—Євгена Мякоти. 43. Іт усмішка—В. Мигка—45.—Жовенева пригода—конкурс, Дипломатична місія—Петра Панча. 46. Батько—конкурс. 47. Без—конкурс. 48. Вороги—конкурс. 49. Людська злоба—конкурс. 50. Манька—конкурс. 51. Діамант—Л. Кардиналовської. 52. Чесність—Ем. Хазіна.

Статті та нариси.

1—3. Бердичівська старовина—Степана Бразуля, Мукшанська знахідка—В. Гериновича, В. Г. Короленко—А. А.—о, Життя тепличних людей—М. Кримського, Рибалки Каспія—В. Турганова, Товариш К. Калінін працює далі—Е. К., Американські контрабандисти й пошта—В. Біляєва, Нове Мистецтво Німеччини—А. Альфа, Шукання Атлантиди—В. Біляєва, Справжнє обличчя—Бели Берг, „Дозвольте вас переписати“—Г. Абрамова, Тіні минулого—А. Аренберга. № 4-5. Нове джерело культури—***, Мацеста—М. П., Художник П. О. Левченко—М. Павленка, На Дніпрельстані—П. Л., Пригоди металового графа Бобринського—М. Павленка, У нас і в них—Н., Нова мистецька школа в Німеччині—В. Седляра, Естрада—вулиця—Бели Берг № 6. Для радіо немає меж—Кіна. Кров індустрії—Бор. Журганова, Землі-Авгальська гідроелектростанція—Ів. К. Шгорм в Одесі.—Д. Листа. Будинок літератури ім. В. Блакитного, Велике плем'я.—Б. Б. № 7. Ново-відкрита Антлатична культура в Африці—В. Н. Державіна. Кам'янець на Поділлі—Степана Бразуля, Забута Могила—Вітька, Чижик... Чижик—Юр. Жигели, Мандрівка до Єгипту—Е. Бурцев, Краса в кристалі—** № 8, Перша виставка АРМУ в Києві, Небезпека з півтря—К. Калініна, Пачкарі—В. Вікторова, Календар—В. Аносова, Свято молодости і здоров'я—С. П.—ого, Від фарб до рупора—М. Буша, Фальшована дійсність № 9. Василь Стефаник—В. Василєнка, На червоному сході—Юр. Бала, їхня творчість—М. Павленка, Стабілізація молодости, 10. Штерівська електростанція—Ів. К., Нове джерело енергії—Е. К., Ракетою на місяць—П. Біляєва, Художник сьогодні—В. Хмурого, Свято радіо-аматорів—О. Кіна, Люде з Сіхота-Алін.—Н., Леонід Глібов—С. Данильченко, 11. Боротьба за сільраду—П. Лісового, Справа Олександра Ілліча Ульянова—А. Елер, Сто тисяч—Бели Берг, Аравія сьогодні. 12.—Скульптура на Україні—Сергія Жигалка, Наше жіноцтво—А. К., Переселенці на Амурі—М. Новицького, Османське мистецтво—Л. Левитського, Письменник—громадянин—А. Рогозівського, Очерет—А. Петражицького, Всеукраїнська спартакіада—С. Павлова, № 13. Мистецтво книги на Україні—І. Родних, Бетховен—проф. Альшванга, Атака неба—П. Біляєва, Історичний музей ім. Шевченка в Києві—М. Павленка, Молочарство розвивається, № 14. В боротьбі з імперіялістами—М. Новицького, Український Голлівуд—М. Буша, За великим муром—Жень-Бао-Хай, Родина та побут—В., Нерівноправні угоди, № 15. Наші досягнення—Я. Дорина, Від Чингіс-хана до Хурудана—Л. Оліна, АРМУ—М. Пагора, Степан Халтурін, Куточок хінц в у Харкові—В. Вікторова, № 16. Радіо для всіх—Е. К., Панамський канал—Л. Б., Тану-Тува, Крилатий поштар—О. Крена, № 17. Дніпро розлився—М. Павленка, Кічкас—В. Лимаря, Перші кроки пароплавання—А., На батьківщині Тарзана. На тюленя, № 18. Народне різьбярство—М. Павленка, Скульптор Іван Севера, Сонна хвороба, Лиси в простір—Бели Берг, Дитячий санагорій, № 19. Робітничка газета „Правда“, Українська газета за кордоном—М. Трублаїні, Пуг, плужане і плужанство—С. Пилипенко, Змагання на воді—С. Павлова, В тумані диму—С. Н. Чорного, Однокінце газетне господарство—Г. А., № 20. На етерні шляхи—Е. К., Химерний спорт—Б. Б.-р., Березовка—Германа, Джу-Джитцу—Е. Зеланд, Бла молода—П. Оленича-Гнененко, Перемога робітників—** № 21. Художне к старництво—М. С.—кої, За нашим прикладом—Нелепінської-Бойчук, Наш психоневрологічний інститут—Я. Дорина, Минуле Ізюма—Ліухіна, Огляд вірменської музики—Є. Сардар'яна, Свято металіст—О. Штенгольц, № 22. Український Біохемічний Інститут—проф. А. Палладіна, Культура давніх віків—Ом. Б.—кого, Українські художники за кордоном—В. Седляра, Приморські заповідники—М. Десятової-Шостенко № 23, Марко Черемшина—Юр. Марика, Миргород. Цурор—Г. Рогозівського, Нова столиця Австралії—Е. К., Саксонці в Харкові—О. Штейнгольц, Виставка АХЧУ—В. Хмурого, № 24. Мотоцикли на стадіоні—Марка Підгаєцького, Літальний апарат Данієвського—В. І., Дитяча колонія імени Максима Горького—** № 25. Весняний цвіт на вулицях Києва—М. Павленка, Паризький ярмарок—О. П., Струпи Східного побуту—М. Поляновського, Скульптор Аронсон—А. Альфа, № 25. Світовий авто-рекорд—** № 26. Ловлять дельфінів—В. І., Катування страхом смерті—Ів., Інститут цукрової промисловости—** № 27. За козбу—П. Козицького, № 26. Дніпровські рибалки—Г. Рапопорта, Собаче свято—Павла Кельвера, Новий кадр молодих художників—О. Я. Рубана, Химери моди—А. Турського, В таборі—** № 27. Бердянський курорт—Ліухіна, № 27. Радиський чай—проф. А. Макарова, В гостях у зврів—П. Кельвера, Швайцарія в Корсуні—С. Найдена, Розваги Рокфелерів—А. Турського, Рибалки—А. Федосова, № 28. Новітня європейська кераміка—В. Кобринського, Життя на воді—** № 28. Лікування без ліків—Я. Брика, Як

вони живуть—** № 29. До оборони—М. Новицького, Війни минувшини—Н. Солодуба, Куток Котляревського в Патаві—В. Рогозівського, Різбяр-пічник—В. Пальмової, З пам'яток розквіту індуського мистецтва на Яві—В. Кобринського, Жіноча праця—М. Степанюка, Кріпацький маляр Пшеничка—Веба, Шість днів у Фінляндії—С. Павлова, Будинок фізичної культури—О. Штейнгольц.

32. Всеукраїнська архітектурна виставка—Л. Кар-ської, По Мінгрелі—проф. А. М. Макарова, „ОРС“—А. Альфа, Австрійські футболісти в Харкові—С. Павлова, № 31. Переможемо стихію—гр. Сагала, Браг великого Комінтерна—В. Багковського, Сучасники французької революції—Сауїла Маргуліна, Тасмніці Глозеля—Д. Стеллецького, № 32. Херсонський Ярмарок—А. Петражицького, На дачу—О. М., Наші Вузи—А. Федосова, Діти на відпочинку—О. Штейнгольц, Сила Сонця—В. Бородкіна, № 33. Дніпрельстан—Г. Лимаря, Гине робота Гваренги та Камерона—Я. Браг, Голівуд будується—М. Буша, Зелена Пристань—Г. Рапопорта, Врожай—В. Шойхета, Як вони працюють—В. Ів., Харківська Спартакіада—С. Павлова, № 34. На великій могилі—Ю. Марика, Радянський велегень—О. Штейнгольц, Стан українське скло—К. Сліпка-Москаленка, Памір—В. Б., На лимані—Шойхета, Скарб 12-го віку—А. Петражицького, Черкаси під літнім сонцем—С. Найдена, На нові дороги—М. Степанюка, № 31. Сакко-й Ванцеті старача—Г. Петренка, Полтавський Державний музей—Б. Сіманцева, Біля кавунів—О. Яснога, Пароплавам по Дніпру—О. Крайник, Акробатика під хмарами—А. Турського, В сголиці на заробітках—Гр. Златіна, № 36. Міліціонер—Р. Голоосевича, Парад Здоров'я—В. Шойхета, Гамбург—Йоганеса Бехера, Як виробляють бекон—Г. Сагала, Забуті могили—М. Горбаня, До чого ви придагні—В. Б., № 37. В Німеччині—Г. Браг, Хліб—А. Петражицького, В країні пекучого сонця—М. Пламенева, Цирярблаг серця—В. Б-кіна, Радянські футболісти за кордоном—О. Штейнгольц, На вулиці—М. Голоосевича, № 33. Харків—Ю. Марика, Вода—М. Степанюка, Ремонт робітників Донбасу—Решетнікова, Втрачена культура Майя—Е. К., Місто в пазурях—Ліо-Сана, На користь глухих закутків—О. Іванова.

39. Пам'яті Артемові—М. Мищенко. Роботи на Дніпрельстані. На бойовому іспиті—Клима. Нове село—П. Л.—Сучасна Церсія Л. Оліна. І. К. Тобілевич (Карпенко-Карий)—Й. Ш—ко. Музична виставка у Франкфурті на Майні—П. К.—40. Землетрус у Криму—Е. Кр. Непереможні—С. Тасіна. За Плярним Колом—А. Федосова. Соснівка—Б. Наумова. Гранітні кар'єри—Г. Сагала. Чувація—П. Лазарева. В далеких тисячоліттях—А. Альфа. 41. Двохтижневик ошаджені—В. Шойхета. Виноград—А. Петражицького. Багатства Могилівщини—М. Степанюка. Клуб пам'яті письменників—П. Оленича-Гнененко. Досвідно-агрономічна станція на далекій півночі—А. Федосова. У Гончарів—Г. Сагала. На протвій Сесії ВУЦЗК—Г. Сагала. Двоєччє плем'я—І. В.—на. Було і в—Г. Михалевського. Тростовий цукор—С. С—кого. Перемога мармурового хруща—А. Петражицького. 43. Виставка-ярмарок у Лайпцигу—Т. Кельвера. Коли народжуються міста—О. Л. Озерського. Холодноярськз держава—С. Найдена. Харків-вокзал—Г. Сагала. Осінь—О. Ш—ц, 44. Художник—Г. Єнадова. Процєс Шварцбарга—Г. Петренка. Одеса-порт—О. Вичі. Михайло Олександрович Максимович—М. Горбаня. Село на Гуманщині—О. Демчука. 45. Будинок промисловости—Г. Сагала. Висунська народна республіка—Г. Рапопорта. Всеукраїнський будинок ветеранів революції—Д. Листа. Біле золото—З. Шкурби. Америка на Україні—І. Лисюк. 46. В новому Кремнчуді—Г. Сагала. Симфонія великого міста—А. Альфа. Радянський трактор Ра—с. Фізкультурники ськують жовтень—О. Штейнгольц. 47. Кам'янець-Подільський—В. Біляєва. Шляхи Закавказзя до Жовтня—Т. Киріаєвої. Ольга Кобиланська—М. Самуся. З нотаток туриста по Німеччині—Михайла Гнипа. Трьохтисячний—П. Келера. 48. Академік Д. І. Багалій—М. Горбаня. Черзоний прапор серед вічних снігів—В. П. Чорні дні Херсону—Петражицького. Каловський плацдарм—Рапопорта. Троглодати—Е. Зеланд. 49. На Дніпрельстані—П. Лісового. В надрах Монголії—М. Євенева. Фотографія—мистецтво—Турського. Паперові пазильйони—В. Бородкіна. 50. Міста ростуть—А. Є. Пісні класової боротьби. П. Хуторського. Вулиця—місце посади—Л. Червова. Свято книги—М. Книжника. А. мівка—В. Наумова. 51. Тут читають книжку—О. Вича. Стара Німеччина—Михайла Гнипа. Полтава—С. Ч. Шойхета. Праці—Леоніда Ч. Сталь як золото—Е. К., Українрадіо—Л. Чернова. 52. Без Бобринських і Терещенків—Сем. Найденова. Меч повстадого пролетаріату—А. Розена, Сергій Васильківський.—К. Сліпко-Москальова. Нові вогні під стріхами—О. Іванова.

Театр і кіно

№ 1—3 Седі—В. Ів. Свіжий вітер * * * 4—5 Обличчя одного. Муть—О. Б. 7. Сумка дишкур'єра—О. Б. 8. Козак Голота—Б. Сім. 9. Навздогін за долею Пролог. * * * 10. Сєрочинський ярмарок * * * Загмук—Б. Сім. 11. Тамілла—О. Б. 13. Київський Держтеатр для дітей—Б. Сім. Позбавлені дня * * * 15. Два дні—О. Б. Король бавиться—В. Ів. 16. Гасло з моря—Фільм ВУФКУ. 17. Знак Зєрро—В. Ів. 18. Борислав сміється—Фільм ВУФКУ. 20. Черевика Г. Р. 21. Мать—фільм ВУФКУ. 22. За стіною—фільм ВУФКУ. 23. Цемент—фільм ВУФКУ. 25. Жєці темряви—фільм ВУФКУ. 26. Крізь слєози—Г. Р. 27. Троз—фільм ВУФКУ. 28. Непереможні—Г. Р. 44. Шєстий сезон Березоля—В. Ів. 48. Театральна майстерня „У станка“—Г. С. 50. Харківський державний театр—В. Ів. 51. Жива газета „Вентилятор“. 52. З театром по селах.—А. Предславича.

Вірші

№ 1—3. С Кавказу—О. Ведміцького. 4—5 Пороша—Є. Мякоти, Скородимо тралами море—Ів. Шевченка. 7. Сніги—Олеся Донченка. Сніг—Пилипа Голубничого. 17. З книги „вокрєспих“—Май Дніпровича. 19. Пилипа Голубничого—№ 22—* * *—Ладі Могиланської. № 27. Повість про невдалого рибалку—Федосова. 31. Біля Дніпрових порогів—Івана Багряного. 33 * * *—М. Лавр-Хуторного № 35 * * *—Ладі Могиланської. 41. В осени.—О. Ведміцького, Кам'яна баба—Юрія Жигалка № 44—Осінь—Гр. Плискунівського—* * *—О. Влизька № 45—* * *—Лавр-Хуторного 48. Елінг—Віктора Вєра № 47. Жовтнєві лави—Г. Плискунівського 50. Прощання—Петра Голоти. 51. Мідь—Антон Дикого. 52. Крізь марєва боїв—І. Микитенка.

Сатира та гумор

№ 9. По далеких закутках—В. Маньківського № 22. Кінь у повітрі—В. Чечвянського, № 23. М'який харч—В. Чечвянського. № 30. Перетворений жандар—Туриста 31. Товариш Делегаденко про лінії—В. Чечвянського № 32. Оповідання про лікаря Перегуду і фармацевта Басіса—Л. Чернова 44. Єднання культурних сил—В. Буало 48. Прощання з землею—В. Величка.

АНКЕТА

„Всесвіт“ входить у четвертий рік існування. За останній рік журнал було з двотижневика перероблено на тижневик, щоб ширше охопити маси читачів України. Журнал „Всесвіт“ за час свого існування знайшов свого читача, але редакція передбачає цілу низку поліпшень на 1928 рік з боку як змісту, так і зовнішнього вигляду журналу. Читачі повинні допомогти редакції в цій справі. А тому прохання до читачів і передплатників: заповнити цю анкету і, приліпивши марку на 8 коп., надіслати редакції.

1. Прізвище, ім'я, по батькові (не обов'язково) .....

2. Вік .....

3. Професія .....

4. Освіта .....

5. Чи давно читаєте „Всесвіт“ .....

6. Які оповідання Вам найбільш подобалися (за викл. конкурсних) .....

7. Які нариси і яких авторів Ви вважаєте за найкращі? .....

8. Вкажіть найкращий і найгірший вірш .....

9. Якому матеріялові віддаєте перевагу: з життя СРСР, УСРР, чи закордону .....

10. Що Вас найбільше цікавить: література, побут, наука, техніка, продукійні нариси, мистецтво, художня фотографія .....

11. Які відділи треба ще завести в нашому журналі .....

12. Чи регулярно одержуєте журнал .....

13. Ваші інші побажання на 1928 р. ....

Підпис (не обов'язково)

АНКЕТА

ХАРКІВ

вулиця К. Лібкнехта, 11

редакція журналу „ВСЕСВІТ“

92659

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА У.Д.У.
№ 19444

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНИ

ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА

на 1928-й рік і літературно-критичний мистецький місячник

„ЖИТТЯ й РЕВОЛЮЦІЯ“

(ВИДАННЯ РІК ЧЕТВЕРТИЙ)

ЩО ВИХОДИТЬ КНИЖКАМИ 8 АРКУШІВ

- „ЖИТТЯ й РЕВОЛЮЦІЯ“ подає кращі твори з української та чужоземної літератури
- „ЖИТТЯ й РЕВОЛЮЦІЯ“ містить критичні огляди поточної української й чужоземної літератури
- „ЖИТТЯ й РЕВОЛЮЦІЯ“ освітлює питання образотворчого, театрального і кінематографічного мистецтва
- „ЖИТТЯ й РЕВОЛЮЦІЯ“ відгукується на головніше з політично-економічних і науково-технічних питань

Протягом 1928 року річні передплатники „ЖИТТЯ й РЕВОЛЮЦІЯ“ одержать **БЕЗПЛАТНО**: 1) „Альбом сучасних українських письменників Радянської України“ (36 портретів); 2) „Альманах сучасної західної літератури“ (10 арк.)

ПЕРЕДЕЛАТА на ЖУРНАЛ:

На 1 міс. — крб.	85 коп.	Окреме число 1 крб. Передплата за кордон на рік 5 дол.	Річні передплатники можуть вносити передплату в кілька строків, а саме: при передплаті 4 крб., до 15 квітня 2 крб., до 15 липня 2 крб.
„ 3 „ 2 „	50 „		
„ 6 „ 4 „	25 „		
„ 12 „ 8 „	— „		

Адреса редакції: Київ, вул. К. Маркса, 2

Передплата приймається по всіх філіях Державного Видавництва України, зокрема в Київській філії Д. В. У. — вул. Карла Маркса, 2

ВСЕУКРАЇНСЬКА КООПЕРАТИВНА ВИДАВНИЧА та КНИГОТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА

КНИГО СПІЛКА

Харків, Горяїновський пр., № 2, телефон 46-74

НОВА ГРОМАДА

ДВОХТИЖНЕВИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ КООПЕРАТИВНИЙ, НАУКОВО-

ПОПУЛЯРНИЙ ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ ЖУРНАЛ

Виходить за відповідальною редакцією А. Е. ГЕТЛЕРА.

Завідує Редакцією С. П. КРАВЦІВ (КРИГА).

СТАТТІ

НИЗКА ПОСТІЙНИХ ВІДДІЛІВ

з усіх питань практичної кооперативної роботи та сільського господарства

Кооперація. Літературний розділ. Сільське господарство. По кооперативній Україні. Книжкова полиця. Новинки науки й техніки. Розвага на дозвіллі. Постійна інформація про нові видання Книгоспілки

ПОСТІЙНІ ОГЛЯДИ

політичного життя та революційного руху в СРСР та за кордоном

ОПОВІДАННЯ ТА ВІРШІ

найкращих сучасних письменників та літературного молодяку, ілюстровані кращими художниками

ЦІКАВІ ІЛЮСТРАЦІЇ

з будівництва та побуту України, СРСР

ЛИСТУВАННЯ

з читачами й дописувачами. Поради в справі читання й кооперативної самоосвіти

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ

На рік . . . . . 5 крб. — коп.
 На півроку . . . . . 2 крб. 75 коп.
 На 3 місяці . . . . . 1 крб. 50 коп.
 Ціна окремого числа. — крб. 30 коп.

ВИМАГАЙТЕ В УСІХ

КООПЕРАТИВНИХ ТА ИНШИХ КНИГАРНЯХ, КІОСКАХ ТА ГАЗЕТНИХ ЕКСПЕДИЦІЯХ

ВСЕСВІТ

Переборовши всі труднощі утворення першого на Україні універсального тижневика і здобувши за минулий рік широке коло

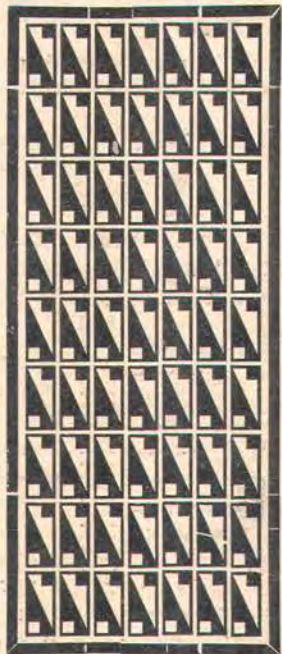
прихильників—читатів, Редакція „ВСЕСВІТА“ цього року ставить собі за завдання всяким чином поліпшувати журнал, для чого й потрібно мати тісний зв'язок з основним колом читачів журналу—з річними передплатниками.

В тій меті в 1928 р. буде широко розвинуто практику конкурсів і розподілено серед річних передплатників премії.

Річні передплатники журналу „ВСЕСВІТ“ на 1928 рік, що надішлють передплату власними поштовими переказами (але не через комісійну агентуру пошти) або безпосередньо здадуть її до Харківської чи окружної контори Видавництва „Вісти ВУЦВК“—і все це до 1 березня 1928 року—визьмуть участь у розподілі преміальних предметів на суму з розрахунку 400 крб. на 1 тис: річних передплатників.

ПРИЙМАЄТЬСЯ
ПЕРЕДПЛАТА
НА 1928 РІК
НА

УНІВЕРСАЛЬНИЙ
ІЛЮСТРОВАННИЙ
ТИЖНЕВИК

Список преміальних предметів для річних передплатників опубліковано буде в березні, після вияснення загальної суми і вибору предметів. Пропонуємо для того зі свого боку

модерний радіоапарат з гучномовцем, навушниками й лампами, фотоапарат з належним приладдям, велосипед і столярний та слісарний струмент,

Контора прохає річних передплатників подати до 1-го березня 1928 р. свої зауваження відносно цих і інших бажаних преміальних предметів.

Розподіл для річних передплатників відбудеться жеребком 1 квітня 1928 р.

Піврічні передплатники, на тих самих умовах внесення передплати, визьмуть участь у другому розподілі, в другій половині року, коли поновлять передплату на друге півріччя.

Тим, що великого запасу „ВСЕСВІТА“ на 1928 р. друквано не буде, Контора просить річних і піврічних передплатників не гаятися з надсилкою передплати.

КОМПЛЕКТІВ „ВСЕСВІТА“ ЗА 1927 РІК НЕМА.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

на 1 рік—52 прим.—7-20 к., на 1/2 р.—3-60 к., на 3 міс.—1-80 к., на 1 міс.—4-5 номерів 60 коп. Ціна окремого номера—15 коп. Передплата приймається в Головній Конторі—Харків, вул. К. Лібкнехта № 11, в округах по всіх представництвах „Вістей“ та в кожному кіоскові залізниці.